

LINSCHOTEN – VEREENIGING

VERSLAG VAN DE 109DE ALGEMENE LEDENVERGADERING, MARITIEM MUSEUM ROTTERDAM 10 JUNI 2017, 13.30 UUR

Aanwezig namens het bestuur: prof. dr. Michiel van Groesen, voorzitter; drs. Pieter Jan Klapwijk, secretaris; drs. Andy Cobben, penningmeester; dr. Hans Bonke, drs. Ron Brand, drs. Andrea Kieskamp, leden

Aanwezige leden: 55

Afwezig met bericht van verhindering: drs. L.M. Akveld, prof. dr. L.J. Blussé, drs. Ch. Boissevain, mr. C.P. Briët, drs. J.P. ter Bruggen, drs. S. Deconinck, dr. H.P. Deys, dr. S.J. de Groot, prof. dr. H.J. den Heijer, drs. J.M. Hopstaken, R.W. Jacobs, W. Kamperman, R. Koolwijk, L. Lammen, A.J.M. Leenders, dr. M. Limberger, mw. dr. D. van Netten, G. Pauli, mw. dr. C. Reinders Folmer, Th. Sinnema, drs. P. Spaninks, drs. D. Tang, W. Vervenne, drs. J. van der Vliet, mw. I. Vonk-Uitgeest, dr. L.J. Wagenaar

1. Opening

Voorzitter Michiel van Groesen opent de ledenvergadering – ietwat verlaat aangezien de laureaat van de Linschotenpenning pas zojuist is gearriveerd – en heet de aanwezigen van harte welkom. Hij is verheugd over de grote opkomst hier in het Maritiem Museum Rotterdam (MMR). Voor het bestuur is dit een ‘thuiswedstrijd’, aangezien de reguliere bestuursvergaderingen altijd hier plaatsvinden. Hij dankt het museum dan ook voor de geboden gastvrijheid.

Hij meldt aan de leden dat zij tegen een tevreden voorzitter aankijken. Vorig jaar in Den Helder had hij de droevige taak om te vertellen dat er in 2016 geen deel zou gaan verschijnen. Nu, in 2017, kan hij, met aangrenzende zekerheid, melden dat de achterstand zal worden ingehaald met de verschijning van twee delen, de delen 115 en 116. Ook is hij tevreden over het mooie programma van deze middag, met een introductie op de tentoonstelling *Expeditie Knappe Koppen*, die daarna bezocht kan gaan worden. Met nadruk is dit een tentoonstelling voor leden van de Linschoten-Vereeniging, aangezien astronaut André Kuipers, een 21ste-eeuwse reiziger, hierin reflecteert op enkele illustere voorgangers die in de 17de en 18de eeuw reizen naar het onbekende maakten.

2. Verslag van de 108ste algemene ledenvergadering, gehouden te Den Helder op 11 juni 2016

Het verslag is door de secretaris vooraf rondgestuurd en wordt door de voorzitter pagina voor pagina doorgenomen. Dit geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen, zodat het met dankzegging aan de secretaris wordt vastgesteld.

3. Verslag van de secretaris over het jaar 2016

Ook dit vooraf rondgestuurde verslag wordt doorgenomen en geeft eveneens geen aanleiding tot vragen of opmerkingen. Een kleine typefout wordt nog verbeterd en daarna wordt het met algemene stemmen vastgesteld, wederom met dank aan de secretaris.

4. Verslag van de penningmeester over het jaar 2016; verslag kascommissie

Penningmeester Andy Cobben licht de financiële cijfers toe. In navolging van de voorzitter geeft hij aan redelijk tevreden te zijn over de financiën over 2016 en iets minder over die van 2017.

In 2016 zijn veel kosten niet gemaakt omdat er geen deel is verschenen. Ook is er sprake van iets lagere inkomsten, die direct te maken hebben met het niet uitbrengen van een deel. De ervaring leert dat de inkomsten van contributies stijgen als er een herinnering voor de betaling van de contributie wordt gestuurd en als het te verschijnen jaardeel wordt aangekondigd. De penningmeester stelt dat op dit moment ongeveer 60 leden de contributie over 2016 nog niet hebben betaald. Gelukkig zijn er ook al veel leden die de contributie voor 2017 al wel hebben betaald. Vandaar dat hij optimistisch is over de begroting, maar daarover later meer.

De liquide middelen zijn afgenomen, het bedrag van de algemene reserve echter is toegenomen. Per 31-12-2015 waren er nog te betalen kosten aan de Walburg Pers voor de uitgave van deel 114. Deze kosten zijn pas in 2016 betaald, wat het saldo van de liquide middelen vertroebelt. De penningmeester legt uit dat het jaar 2015 daarom een geflatteerd beeld geeft.

Een lid geeft in de vergadering aan dat hij een contributienota ontving voor een gewoon lidmaatschap, terwijl hij Plus-lid is. Dit zal buiten de vergadering worden opgelost.

Verslag van de Kascommissie

De Kascommissie bestond het afgelopen jaar wederom uit de heren G.Th. Pauli en W.E. Bornhaupt. De heer Pauli laat zich excuseren, vandaar dat de heer Bornhaupt mede namens hem het verslag van de Kascommissie voorleest. De Kascommissie heeft op 21 mei 2017 ten huize van de penningmeester de financiële bescheiden over het boekjaar 2016 via steekproeven aan een grondig onderzoek onderworpen. Zij heeft daarbij geconcludeerd dat de financiële administratie accuraat is gevoerd en dat de jaarstukken correct zijn opgesteld. De Kascommissie gaat daarom akkoord met het gevoerde financiële beheer en de jaarstukken bieden een getrouwe afspiegeling van de financiële administratie. Zij stelt daarom voor om het bestuur voor het gevoerde financiële beleid te dechargeren. De ledenvergadering gaat hiermee akkoord.

5. Begroting voor het jaar 2016

Ter vergadering wordt de bijgestelde versie van de begroting uitgereikt. De penningmeester licht deze vervolgens toe waarbij hij aangeeft dat het uit te brengen Lebretdel alle verwachtingen slaat, niet alleen qua omvang, maar ook door het grote aantal pagina's in kleur. Dit alles betekent een forse uitgavenpost.

Daarnaast is er de ook hiervoor al uitgesproken verwachting dat er meer contributie-inkomsten worden verwacht en een inhaalslag van de leden die alsnog hun contributie over 2016 zullen betalen. De inkomsten voor subsidiebijdragen zijn bescheiden begroot.

Met 'levering' van de delen wordt bedoeld de kosten voor het toesturen van de delen aan de Plus-leden inclusief de handling/verzendkosten. Door de kosten voor twee delen betekent dit een fors tekort, maar dat is niet erg. Er is een forse reserve, die bedoeld is om uit te geven aan de missie van de Linschoten-Vereeniging: het uitgeven van delen in de serie *Werken uitgegeven door de Linschoten-Vereeniging*. Vooralsnog heeft dit tekort geen gevolgen, alleen als nieuwe delen in de komende jaren qua aantal pagina's en/of illustratiemateriaal zeer omvangrijk gaan zijn. Die verwachting is er niet. De penningmeester noemt de continuïteitsreserve als absolute ondergrens; zolang die intact blijft, is er geen sprake van een acuut probleem. Bovendien is een te riante kapitaalpositie ook niet goed. De Plus-leden krijgen de delen daarom nog steeds gratis toegezonden.

Op een vraag of de beide delen niet tegelijkertijd kunnen worden verzonden om zodoende kosten te besparen, antwoordt de penningmeester ontkennend. Een andere vraag betreft de organisatiekosten hiervan. De penningmeester antwoordt dat hiermee rekening is gehouden en dat de beide delen apart zullen worden gepresenteerd.

Voorts is er een vraag over de uitreiking van de delen aan Plus-leden die naar de presentatie komen. Voor hen zijn er geen kosten voor levering, terwijl dat voor leden die niet naar de bijeenkomst komen wel het geval is. Dat lijkt niet helemaal correct. De voorzitter belooft dit in de bestuursvergadering te bespreken. Hierop dankt hij de penningmeester voor zijn financiële uiteenzetting. De ledenvergadering gaat akkoord met de voorgelegde begroting.

6. Bestuurswisselingen

De voorzitter meldt dat secretaris Pieter Jan Klapwijk aftredend is en niet herbenoembaar is. Ron Brand, die vorig jaar als bestuurslid werd benoemd, is bereid gevonden zijn taken over te nemen. De nieuwe secretaris stelt zichzelf kort voor. Hij werkt als conservator-registrator in het MMR en beheert daar o.m. de documentaire en handschriftencollectie.

Daarnaast wordt als nieuw bestuurslid voorgedragen mevrouw Carolien Stolte. Ook deze voordracht wordt met applaus begroet. Ook Carolien Stolte stelt zich kort voor. Zij is werkzaam als universitair docent bij het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Leiden. Daarnaast is zij hoofdredacteur van het tijdschrift *Itinerario*.

Vervolgens wijkt de voorzitter enigszins af van de agenda door een extra agendapunt in te voegen. Hij wil heel graag even stilstaan bij het afscheid van Pieter Jan Klapwijk als secretaris van de Linschoten-Vereeniging. Na drie bestuurstermijnen, twaalf jaar 'trouwe dienst', komt er een einde aan zijn bestuurslidmaatschap. In het dankwoord is ook de dank van de oud-voorzitters met wie Pieter Jan Klapwijk mocht samenwerken vervat. Pieter Jan Klapwijk was altijd een grote steun en toeverlaat en de voorzitter memoreert veel van hem te hebben geleerd, bijvoorbeeld over het schrijven van heldere en bloemrijke brieven. Daarbij gebruikte hij steeds de juiste stijlmiddelen, vaak mild en minzaam, soms ironisch en scherp. Zijn vaak 'stille grapjes' zijn onovertroffen. De voorzitter wil op zijn beurt ook een stijlfiguur kiezen om Pieter Jan als secretaris te kenschetsen en gebruikt hiervoor die van de hyperbool, de overdrijving. Hij geeft aan dat Pieter Jan de allerbeste secretaris van de hele wereld was. Hij was betrokken bij vele delen van de serie en was zelf een van de bezorgers van deel 107, *Herinnering aan een reis naar Oost-Indië. Reisverslag en aquarellen van Maurits Ver Huell, 1815-1819*. De voorzitter geeft aan dat tal van delen verschenen zijn dankzij het vele werk dat Pieter Jan Klapwijk erin stak. Hij wil hem daarom niet een, maar twee afscheidscadeaus overhandigen. Pieter Jan was er altijd, behalve als hij zelf op reis was. Vaak was dat naar Texel en dan was hij onbereikbaar. Daarom overhandigt hij hem een originele kaart van het eiland Texel uit de *Gemeente-atlas van Nederland* door Jacob Kuyper uit 1868. Deze is ingelijst dankzij een bijdrage van het MMR.

Straks krijgt Pieter Jan zeeën van tijd als hij niet meer hoeft te corresponderen. Hij kan dan met plezier gaan lezen en de voorzitter overhandigt Pieter Jan daarom een tweede cadeau dat hem op het lijf is geschreven, het jongensboek *Pieterjan op het eiland*, geschreven door P.J.S. Zwart. De voorzitter sluit af met de verwachting om Pieter Jan nog vaak als lid tijdens de ledenvergaderingen te mogen zien.

Pieter Jan dankt vervolgens het bestuur voor de prettige samenwerking. Hij vond het secretariaatswerk altijd stimulerend om te doen. Ook plezierig was het onderhouden van het contact met de leden. Hij dankt voor het in hem gestelde vertrouwen en wenst zijn opvolger Ron Brand veel succes toe. Een uitgebreid applaus volgt.

7. Voortgang der werken

De voorzitter memoreert dat er geen zorgen zijn over de delen die gaan verschijnen tot aan 2024. Hij beperkt zich tot de eerste drie te verschijnen delen.

Deel 115 wordt naar alle waarschijnlijkheid op zaterdag 30 september 2017 gepresenteerd, maar de locatie is nog niet zeker. Het betreft het reisverslag van de Bunschoter scheepschirurgijn Gijsbert Heeck in het midden van de 17de eeuw naar de Oost. Het wordt bezorgd door prof. dr. Barend Jan Terwiel en dr. Peter Kirsch.

Deel 116 wordt ook dit jaar gepresenteerd, waarschijnlijk op de derde of vierde zaterdag in november. Het betreft het reisverslag van de gebroeders Frans en Jan Hendrik Lebret in 1863 naar hun broer Gerrit die een suikerfabriek op Java bezat. Frans Lebret maakte vele tekeningen tijdens deze

reis en deze worden voor een groot gedeelte in de uitgave opgenomen. De bezorgers zijn Anne Leusink en Wyke Sybesma.

Deel 117 behandelt de reis van de 'Triton' naar Nieuw-Guinea in 1828. Bezorger is dr. Willem Mörzer Bruyns. Recent vond hij nog een tweede verslag van deze reis en dat wordt eveneens in de uitgave verwerkt. Gestreefd wordt de presentatie te laten plaatsvinden op zaterdag 25 augustus 2018, aangezien het dan precies 190 jaar geleden is dat de expeditie plaatsvond.

8. Rondvraag

Er zijn geen vragen, maar vanuit de aanwezigen wordt om een applaus voor de penningmeester gevraagd. De vergadering geeft hieraan volgaarne gehoor.

9. Sluiting

De voorzitter sluit hierop de vergadering en dankt de aanwezige leden voor hun komst en inbreng.

Na het officiële gedeelte volgen er nog drie onderwerpen, zoals die staan vermeld in de uitnodiging, t.w. de uitreiking van de Linschotenpenning 2017, een inleiding op de tentoonstelling *Expeditie Knappe Koppen* en vervolgens gelegenheid tot bezichtiging van deze tentoonstelling, het museum en de museumhaven.

Linschotenpenning 2017

Bestuurslid Ron Brand leest het rapport voor van de jury van de Linschotenpenning, die verder bestaat uit Ruud Paesie en Alicia Schrikker. Deze penning wordt in 2017 voor de dertiende maal uitgereikt en deze keer aan prof. dr. Louwrens Hacquebord, emeritus-hoogleraar Arctische en Antarctische studiën en voormalig directeur van het Arctisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij is archeoloog, fysisch geograaf en poolonderzoeker. Met de toekenning van de penning roemt de jury Louwrens Hacquebord voor zijn onderzoek en zijn gehele oeuvre en spreekt het bestuur van de Linschoten-Vereeniging zijn erkenning uit voor de wijze waarop hij het poolonderzoek, de vroegere en meer recente walvisvaart en het reizen naar de ijzige streken onder de aandacht heeft gebracht. Louwrens Hacquebords onderzoek raakt niet alleen de reizen van vroeger, maar ook aan de kwesties van nu, want het Noordpoolgebied staat onder druk en is tegenwoordig volop in de internationale aandacht. De opwarming van de aarde is daar het beste zichtbaar. Voortdurend laverend tussen economisch gewin en de kwetsbaarheid van het poolgebied neemt hij de lezer als het ware mee op expeditie om te laten zien dat door het ingrijpen van de mens ecosystemen en het klimaat veranderen, de zeespiegel stijgt. Als laureaat van de Linschotenpenning past Louwrens Hacquebord geheel in de lijn van de afgelopen jaren om deze uit te reiken aan mensen en instanties die op een wetenschappelijke manier met reizen en het reisverhaal actief zijn, maar die een lastig onderwerp ook voor een breed publiek voor het voetlicht kunnen brengen.

Vervolgens overhandigt voorzitter Michiel van Groesen de penning en het juryrapport aan Louwrens Hacquebord. Deze spreekt hierop een kort dankwoord uit waarin hij zegt vereerd te zijn met de penning, hem graag te willen aanvaarden en er ook trots op is. Hij dankt de jury, het bestuur en de leden voor de toekenning van de Linschotenpenning 2017 aan hem.

Inleiding tentoonstelling *Expeditie Knappe Koppen*

Conservator Irene Jacobs van het MMR, samensteller van de tentoonstelling *Expeditie Knappe Koppen*, verzorgt een inleiding. Aanleiding was de aankoop van een collectie vroegmoderne kaarten, o.m. van Joan Blaeu, van het Corpus Christi College in Oxford in 2006. Hieruit kwam het project 'Trade & Ideas' voort waarbij onderzocht werd hoe handel en scheepvaart hebben bijgedragen aan de verspreiding van kennis in de vroegmoderne tijd. De samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) werd geïntensiveerd, twee conservatoren van het MMR verrichten promotieonderzoek, stagiairs van de EUR komen met regelmaat onderzoek doen bij het MMR en fellow Geert Janssen werd in Oxford gestationeerd. Aan de hand van enkele internationale conferenties met inbreng ook van diverse andere universiteiten en onderzoeksinstituten werd bedacht om wetenschap te

vertalen naar een publieksgerichte tentoonstelling om zo te kunnen laten zien wat de invloed van de maritieme wereld is op ons doen en denken. Er werden verschillende thema's gekozen: natuurlijke historie (flora en fauna), geografie, productontwikkeling, luxe en welzijn, filosofie en deze werden gekoppeld aan een persoon of wetenschapper. In de familietentoonstelling *Expeditie Knappe Koppen* zijn dat Jan Huygen van Linschoten, die naar India reisde. Bij hem komen nieuwsgierigheid, heimwee en veelzijdigheid aan bod. Georg Rumphius deed onderzoek naar de waterwereld van Ambon en bij hem draait het om doorzetten, verzamelen en pech. De enige vrouw, Maria Sybilla Merian, reisde naar Suriname om er de insectenwereld te bestuderen. Zij staat voor nauwkeurigheid, zelfvertrouwen en onafhankelijkheid. Ten slotte is er Peter Kolbe die het leven aan Kaap de Goede Hoop bestudeerde. Hij was kritisch denker, avontuurlijk en grensverleggend. Als vijfde – hedendaagse – wetenschapper is astronaut André Kuipers gevraagd om te reflecteren op zijn historische voorgangers en vooruit te kijken naar de toekomst.

Na deze heerlijke introductie sluit de voorzitter de bijeenkomst af met nog enkele huishoudelijke mededelingen. Hierop kregen de leden uitgebreid gelegenheid om de tentoonstelling *Expeditie Knappe Koppen* en de overige tentoonstellingen en de museumhaven te bezichtigen, waarna een geanimeerde borrel plaatsvond in museumrestaurant Lloyd's.

Pijnacker, 7 augustus 2017

Ron Brand, secretaris